

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 20/2023-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Miroslavom Sklenárom, Kováčska 40, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 3CoD/7/2021 z 19. júla 2022 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Na predbežnom vyšetrení právna zástupkyňa manžela poručiťky [REDACTED] predložila z anglického jazyka preloženú poslednú vôľu a testament [REDACTED] z 13. marca 2006, kde v časti „*PO DRUHÉ (B)*“ všetok zostávajúci hmotný osobný majetok odkázala poručiťka manželovi [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej aj „manžel“), ak ju prežije. V časti „*PO TRETIE (A)*“ zvyšok majetku označila ako „*zostávajúci majetok*“. V časti „*PO TRETIE (B)*“ odkázala zostávajúci majetok správcom rodinného trustu [REDACTED] v tom čase pôsobiacim podľa dohody o správe majetku uzatvorenej medzi poručiťkou a manželom,

avšak do trustu sa tento zostávajúci majetok pridá k majetku držanom splnomocnenými správcami a tento bude riadený a rozdeľovaný v súlade s podmienkami a termínmi takejto dohody o správe majetku s dňom účinnosti ku dňu smrti poručiťky. V časti „*PO TRETIE (C)*“ je uvedené, že ak je trust z akýchkoľvek dôvodov zrušený alebo ukončený v celom svojom rozsahu ku dňu smrti poručiťky alebo príslušný súd právoplatne rozhodne, že toto testamentárne odkázanie a odkázanie pre správcov podľa takejto dohody o správe majetku je celkom alebo sčasti neúčinné, potom sa podmienky tohto odkázania zaraďujú do tejto poslednej vôle a do pozostalosti sa odovzdáva takáto časť alebo všetok zostávajúci majetok podľa rovnakých podmienok a požiadaviek, ako tie, ktoré sú špecifikované v tejto dohode o správe majetku.

4. K závetu poručiťky predložila [REDAKOVANÉ] potvrdenie súdu pre sporné veci v oblasti [REDAKOVANÉ] z 31. 5. 2013 o uznaní poslednej vôle poručiťky vyšším súdom (Superior court), z ktorého vyplýva, že závetné listiny boli vydané pre správcov [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ), [REDAKOVANÉ], ako aj manžela poručiťky, ktorí sú oprávnení prevziať správu majetku uvedeného závetcu podľa uvedenej vôle nemajúcej doplnenia, pričom uvedené závetné listiny neboli zrušené a ostávajú platné a účinné.

5. Na poslednom pojednávaní 27. 4. 2017 po predložení posledného čiastočného prekladu závetu poručiťky [REDAKOVANÉ] uviedla, že pokiaľ ide o závet poručiťky, hmotný majetok dedí manžel, ostatný majetok má byť zaradený do trustu, ktorý mal spravovať manžel a obaja synovia poručiťky. Zároveň upozornila, že správcovia nie sú dedičmi a trust trvá od začiatku dedičského konania do jeho ukončenia, pričom po skončení dedičského konania má všetok majetok pripadnúť manželovi. Samotný závet zároveň ráta s tým, že by bol považovaný za neplatný, a v tom prípade odkazuje na dohodu o zriadení trustu, v ktorom rozdeľuje majetok na časť „A“ a časť „B“, pričom z oboch častí sa má zachovať majetok v prospech manžela.

6. Dedičmi zo zákona v I. dedičskej skupine by boli manžel a synovia [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ) a [REDAKOVANÉ].

7. Právny zástupca sťažovateľa [REDAKOVANÉ] predložil na pojednávaní písomné vyjadrenie, kde uviedol, že slovenské právo nepozná inštitút trustu a Slovenská republika nie je signatárom Haagskeho dohovoru o rozhodnom práve pre trusty. Preto nepozná inštitút dedičskej dohody, odkazu, poručenského fondu (trustu), spoločný závet viacerých poručiťov považuje za neplatný a neumožňuje k závetu pripájať podmienky. Keďže v slovenskom práve neexistuje ekvivalent trustu, je toho názoru, že nie je možné obsah závetu poručiťky v prebiehajúcom dedičskom konaní vykonať. Poukazuje na možnosť dedenia podľa § 473 Občianskeho zákonníka, kde dedia rovným dielom synovia [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ), [REDAKOVANÉ] a manžel poručiťky.

8. Sťažovateľ bol spolu so svojím bratom [REDAKOVANÉ] a otcom [REDAKOVANÉ], účastníkom dedičského konania na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“), ktorý uznesením č. k. 24D/360/2007-382 z 15. februára 2018 rozhodol, že posledná vôľa a testament [REDAKOVANÉ] z 13. marca 2006 podpísaná pred [REDAKOVANÉ], notárom štátu New York v časti upravujúcej trust a správcov pozostalosti je neplatná. Dedičom vymedzeného hmotného osobného majetku poručiťky je dedič zo závetu – pozostalý manžel poručiťky. Dedičmi zostávajúceho vymedzeného majetku poručiťky sú dedičia po poručiťke z prvej zákonnej dedičskej skupiny: pozostalý manžel, pozostalý syn [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ) a pozostalý

syn [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED]

9. Po odvolaní sťažovateľa krajský súd uznesením č. k. 1CoD/10/2018 z 28. apríla 2020 zrušil pôvodné uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom má okresný súd viazaný právnym názorom krajského súdu vydať nové uznesenie v zmysle § 175k ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorým odkáže toho z účastníkov, ktorého právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby svoje právo uplatnil žalobou.

10. Následne okresný súd vydal zmeňujúce uznesenie č. k. 24D/360/2007-387 z 17. júna 2021 (ďalej aj „zmeňujúce uznesenie“), v ktorom vo výroku I uložil sťažovateľovi [REDACTED] a [REDACTED], aby v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti zmeňujúceho uznesenia podali na príslušný súd žalobu, že sú dedičmi zo závetu poručiťky [REDACTED] z 13. marca 2006. Vo výroku II okresný súd dedičské konanie prerušil až do právoplatného skončenia konania o spornej otázke a vo výroku III stanovil, že ak žaloba nebude uvedenými účastníkmi v lehote podaná, ak bude konanie o nej zastavené, alebo bude žaloba odmietnutá, platí, že spor o dedičské právo bol rozhodnutý v neprospech žalobcov a dedičom zo závetu poručiťky je manžel.

11. V odvolaní voči zmeňujúcemu uzneseniu okresného súdu sťažovateľ namietal, že sa nesprávne vysporiadal s výkladom závetu a poslednej vôle poručiťky a nesprávne uviedol, že vyriešenie tohto sporu má vplyv na určenie okruhu dedičov. Keďže dedič v 1. rade sa považuje za jediného dediča všetkého majetku vymedzeného v poslednej vôli a testamente, popiera nároky ostatných dedičov v konaní. Sťažovateľ bol zase toho názoru, že medzi dedičmi nie sú sporné skutkové, ale len právne otázky, a preto okresný súd nemal postupovať podľa § 175k ods. 2 OSP. Z obsahu spisu je podľa neho zrejmé, že obaja synovia ako neopomenuteľní dedičia sú účastníkmi konania. Nesúhlasí s tým, že posúdenie platnosti a výkladu závetu má vplyv na určenie dedičov. Tvrdí, že sporné sú len právne otázky týkajúce sa platnosti závetu a výšky dedičských podielov. Okresný súd sa mal platnosťou závetu po formálnej stránke zaoberať ako prejudiciálnou otázkou. Vec mala byť vrátená notárovi k dedičskému konaniu na prípravu uznesenia.

12. Sťažovateľ ďalej namietal, že pôvodné rozhodnutie okresného súdu trpí vadou arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti. Zastáva názor, že výklad vôle poručiťky z trustu je neurčitý a nespĺňa formálne náležitosti pre platnosť právneho úkonu. V odôvodnení sa okresný súd nevysporiadal s inštitútom trustu, ako aj podmienkami a rozsahom nakladania s majetkom v prospech účastníkov dedičského konania.

13. Na základe odvolania sťažovateľa vydal krajský súd napadnuté uznesenie 19. júla 2022, ktorým potvrdil zmeňujúce uznesenie okresného súdu, v ktorom zhrnul argumentáciu okresného súdu takto: Medzi dedičmi existuje spor týkajúci sa platnosti a výkladu závetu a poslednej vôle poručiťky vo vzťahu k zostávajúcemu majetku poručiťky, pričom sporné je aj postavenie správcu pozostalosti. Vyriešenie tohto sporu má priamy dosah na určenie okruhu účastníkov dedičského konania a rozhodnutie v ňom. Keďže manžel trvá na tom, že je jediným dedičom zo závetu, a obaja synovia zas na rozdelení všetkého majetku spravovaného na základe zvereneckej zmluvy rovným dielom, súd uložil povinnosť im ako synom podať žalobu, že sú dedičmi zo závetu.

14. Krajský súd podľa § 379 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v spojení s § 380 CSP bez pojednávania postupom podľa § 385 CSP vyhodnotil odvolanie sťažovateľa ako nedôvodné.

15. Krajský súd je toho názoru, že skutkový stav je zistený správne a na jeho základe je správnym právnym posúdením a postupom, ak okresný súd odkázal strany na podanie žaloby o určenie, že sú dedičmi zo závetu.

16. Odvolanie [REDAKOVANÉ] taktiež krajský súd nepovažoval za dôvodné, keďže vychádza zo záveru o nesprávnom výklade závetu poručiiteľky okresným súdom.

II.

Argumentácia sťažovateľa

17. Sťažovateľ v rámci svojej argumentácie predovšetkým uvádza, že okresný súd vyabstrahoval z poslednej vôle len skutočnosti tvrdené dedičom v 1. rade bez toho, aby tieto preskúmal v širšej súvislosti s uvedenou poslednou vôľou a testamentom poručiiteľky a prevzal ich, napriek tomu, že sťažovateľ v odvolaní namietal, aby bol zistený skutočný stav veci. Krajský súd sa s námietkami sťažovateľa nijako nevysporiadal. Okresný súd v tomto mimosporovom konaní rezignoval na vyšetrovací princíp, ktorý stelesňuje obmedzenie procesnej snahy účastníkov konania vo vzťahu k dokazovaniu a presunutie dôkaznej iniciatívy na súd. Ten má v súčinnosti s účastníkmi vykonávať všetky dôkazy nevyhnutné na zistenie skutočného stavu veci bez ohľadu na to, či ich účastníci navrhli. Sťažovateľ zároveň tvrdí, že súdy ho zároveň svojím postupom vylúčili z procesu dokazovania.

18. Podľa sťažovateľa vznikli medzi pôvodným rozhodnutím okresného súdu a zmeňujúcim rozhodnutím neodôvodnené rozdiely, čím bola porušená doktrína legitímneho očakávania a napriek tomu ho krajský súd napadnutým uznesením potvrdil.

19. Ďalej je sťažovateľ toho názoru, že okresný súd postupom pri vykonávaní dôkazov postupoval v rozpore s § 122 OSP, keďže účastníkom dedičského konania nedal možnosť oboznámiť sa s jeho zmeneným právnym názorom a vyjadriť sa k nemu. Okresný súd založil zmeňujúce rozhodnutie na jednej vete z [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] vytrhnutej z kontextu. Opomenul jeho ostatné ustanovenia a výklad urobil v rozpore so skutočnou vôľou sťažovateľky a cieľom trustu, ktorý upravoval formu správy majetku v truste a ukladal dedičovi v 1. rade úlohy súvisiace so správou, za ktorú mal dostávať odmenu. To, že dedič v 1. rade mal v prípade smrti poručiiteľky vykonávať správu majetku ako správca za odmenu, nie je možné vykladať ako vôľu poručiiteľky, že mal byť jediným dedičom. Postavenie správcu nemá nič spoločné s postavením dediča. To, že majetok nemal byť zachovaný v prospech dediča v 1. rade, potvrdzuje aj existencia dispozičných oprávnení správcu, ktoré ho limitovali, ba priam vylúčili možnosť použitia majetku na vlastné účely. Okresný súd sa v zmeňujúcom rozhodnutí nevysporiadal s bodom „PO ŠTVRTÉ“, v ktorom boli všetci dedičia, čiže manžel aj obaja synovia ustanovení za vykonávateľov. Zostávajúci majetok nededil dedič v 1. rade, ale bol odkázaný do uvedeného trustu. Slovenský právny poriadok nepozná inštitút trustu, poručeneckého fondu ani správcov pozostalosti a neumožňuje k poslednej vôli pripájať podmienky. Sťažovateľ neustále upozorňuje na to, že poslednú vôľu a testament poručiiteľky nemožno v podmienkach Slovenskej republiky vykonať, že trpí vadami neplatnosti, a preto má nastať dedenie zo zákona, teda majú dediť dedičia v 1., 2. a 3.

rade ako dedičia I. zákonnej dedičskej skupiny, pričom sťažovateľ nikde nepopiera právo dediča v 1. rade. Sťažovateľ len poukazuje, že ak by sa mala posledná vôľa a testament vykladať v podmienkach trustu, tak majetok mal byť zachovaný v prospech detí poručiteľky a ich potomkov. Právny názor v pôvodnom uznesení okresného súdu považuje za správny a jeho zmeňujúce uznesenie za prekvapivé.

20. Z uvedeného sťažovateľ vyvodzuje, že napadnuté uznesenie je arbitrárne, že mu nesprávnym procesným postupom súdu bolo odňaté právo na spravodlivý proces a že vykonávané dôkazy boli hodnotené svojvoľne a jednostranne.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením.

22. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

23. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 ústavy), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

24. Podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Sťažovateľ nemá podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany

poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpá všetky mu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 207/2020).

25. Ústavný súd vlastnou činnosťou overil tvrdenie sťažovateľa, že vo veci bolo podané dovolanie 24. októbra 2022, no pripomína, že vo vzťahu k napadnutému uzneseniu nejde o rozhodnutie vo veci samej, ani ktorým sa konanie končí, ale rozhodlo sa ním o prerušení konania pre účely podania samostatnej žaloby smerujúcej k zisteniu okruhu účastníkov konania.

26. Okresný súd svojím zmeňujúcim uznesením potvrdeným napadnutým uznesením krajského súdu uložil vo výroku I sťažovateľovi a jeho bratovi [REDAKOVANÉ], aby v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti zmeňujúceho uznesenia podali na príslušnom súde žalobu, že sú dedičmi zo závetu poručiťky. Na ten účel výrokom II dedičské konanie prerušil a výrokom III stanovil, že ak lehota uplynie márne, ak bude konanie o nej zastavené alebo bude žaloba odmietnutá, platí, že dedičom zo závetu poručiťky je manžel.

27. Zmeňujúce uznesenie okresného súdu a naň nadväzujúce napadnuté uznesenie krajského súdu nie sú rozhodnutím vo veci samej. Bez ohľadu na to, či sťažovateľ podá žalobu, že je dedičom zo závetu poručiťky, alebo ju nepodá a nastane situácia v zmysle výroku III zmeňujúceho uznesenia, vo veci samej bude ešte rozhodovať okresný súd. Keďže v rámci dedičského konania sa vo veci samej očakáva ešte rozhodnutie okresného súdu a následne prípadné riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ústavný súd nie je oprávnený zasahovať do princípu subsidiarity, na ktorom je postavený jeho vzťah k sústave všeobecných súdov. Preto ústavný súd túto predčasne podanú ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej neprípustnosti.

28. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2023

Robert Šorl
predseda senátu